

Дисципліна: «Економічна теорія»
Питання для підготовки
до модульної контрольної роботи № 1
Модуль 1. «Загальні засади теорії економічного розвитку суспільства
та ринкової економіки»

для студентів МЕВ-101 та МБ-103 ОС «Бакалавр», ОПП «Міжнародні економічні відносини» та ОПП «Міжнародний бізнес»
Спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини» ФМВ НАУ
Кафедра міжнародних економічних відносин і бізнесу,
Осінній семестр, 2021 – 2022 навчальний рік
Викладач: проф., д.н.д.у. (к.е.н.) Біла С.О.

Модуль 1. «Загальні засади теорії економічного розвитку суспільства та ринкової економіки»

1. Дайте визначення предмету дослідження науки «Економічна теорія» та коротко визначте основні етапи становлення економічної теорії як науки. Поясніть зв'язок економічної теорії з іншими економічними дисциплінами (*у т.ч. з мікроекономікою, статистикою та ін.*). Яке практичне значення має економічна теорія? (Вашу позицію обґрунтуйте).

2. Визначте основні методи пізнання економічних процесів і явищ які застосовує економічна теорія (*назвіть основні загальнонаукові та специфічні методи досліджень*). Поясніть сутність поняття «економічна категорія», визначте місце та *роль економічних категорій* у системі економічної теорії та всіх економічних дисциплін.

3. Обґрунтуйте сутність економічних законів, представте їх класифікацію. Поясніть загальні властивості та відмінності економічних законів, законів природи та юридичних законів (*нормативно-правових актів*).

4. Обґрунтуйте, які функції виконує економічна теорія. Поясніть, як Ви розумієте вислів: «Економічний тип мислення»?

5. Дайте визначення та представте класифікацію *економічних потреб* та *економічних інтересів*. Поясніть зв'язок між категоріями: «економічні потреби», «благо», «економічні інтереси», «суспільне виробництво». Обґрунтуйте роль економічного «закону зростання потреб» у стимулюванні суспільного виробництва та у забезпеченні суспільного прогресу.

6. Охарактеризуйте теоретичні підходи щодо періодизації розвитку суспільства («формаційний» та «цивілізаційний» підхід). Наведіть поширені в економічній теорії варіанти *періодизації суспільного розвитку* та охарактеризуйте економічне підґрунтя їх існування.

7. Визначте сутність та складові економічної системи як об'єкта досліджень економічної теорії. Які економічні інтереси домінують у основних типах економічної системи (*студенту пропонується самостійно обрати для пояснення щонайменше – два типи економічної системи – «командно-адміністративну» та «ринкову»*).

8. Визначте сутність відносин власності в економічній системі. Поясніть – у чому полягають відмінності трактувань «власності» як економічної категорії від трактувань «власності» як юридичної категорії.

9. Визначте сутність та зміст *приватної, суспільної та змішаної форм власності*. У чому полягають відмінності трактувань «власності» як економічної категорії від трактувань «власності» як юридичної категорії.

10. Визначте сутність, структуру та фактори суспільного виробництва. Обґрунтуйте сутність та роль речового й особистого фактора у розвитку суспільного виробництва. Представте розширене трактування факторів виробництва, що розповсюджено у сучасній світовій економічній науці (*відповідно до цивілізаційного підходу*).

11. Визначте сутність ефективності суспільного виробництва. Охарактеризуйте специфіку економічної та соціальної ефективності виробництва. Наведіть приклади основних показників економічної ефективності виробництва та дайте їх визначення («продуктивність праці», «фондоефективність», «матеріалоємність» та ін.).

12. Визначте сутність та особливості розвитку натурального і товарного виробництва. Обґрунтуйте спільні ознаки та відмінності простого і розвинутого товарного виробництва. Охарактеризуйте сутність категорії «товар», визначте властивості товару.

13. Визначте сутність та назвіть ознаки матеріального та нематеріального виробництва. Які характерні ознаки має товар - «послуга». Поясніть – у чому особливість розвитку «доіндустріального», «індустріального» та «постіндустріального» суспільства?

14. Обґрунтуйте сутність та співвідношення категорій: «вартість», «цінність», «гранична корисність», «ціна» товару/блага. Визначте сутність закону

вартості. Обґрунтуйте функції закону вартості та визначте його роль у стимулюванні розвитку продуктивних сил суспільства.

15. Визначте основний зміст раціоналістичної та еволюційної концепцій виникнення грошей. Обґрунтуйте еволюцію форм вартості, що призвело до виникнення грошей. Розкрийте сутність грошей. Поясніть спільне та відмінне у сутності «монета» та «паперові гроші».

16. Охарактеризуйте функції грошей та розкрийте їх зміст (*п'ять функцій грошей*). Визначте зміст та співвідношення економічних категорій: «міра вартості», «ціна», «масштаб цін».

17. Визначте сутність законів грошового обігу (*класичний підхід та «рівняння Фішера»*). Поясніть зв'язок законів грошового обігу із реаліями господарювання національного господарства (у ХІХ ст. та в період ХХ – початку ХХІ ст).

18. Охарактеризуйте агрегатні (*агреговані*) показники грошової маси. Представте структуру грошової маси у національному господарстві та надайте характеристику її складових.

19. Охарактеризуйте сутність інфляції. Представте класифікацію типів інфляції (за різними критеріями) та надайте їх економічну характеристику.

20. Поясніть сутність та причини виникнення інфляції попиту та інфляції пропозиції. Що представляє собою «інфляційна спіраль»? Обґрунтуйте соціально-економічні наслідки інфляції для економіки країни, для юридичних та фізичних осіб.

21. Визначте сутність ринкової економіки та умови її виникнення. Охарактеризуйте види ринків, історичні етапи формування ринкової економіки та основні функції ринку.

22. Поясніть які функції виконують суб'єкти ринкової економіки: домашні господарства, держава, підприємці (бізнес)? Що таке «фіаско» ринку та як на практиці можна мінімізувати його негативні соціально-економічні наслідки для суспільства?

23. Розкрийте сутність ринкової інфраструктури та охарактеризуйте її складові. Визначте роль ринкової інфраструктури у розвитку ринкової економіки. Охарактеризуйте сутність інфраструктури авіаційного сектору.

24. Розкрийте сутність та роль біржі у ринковій економіці. Поясніть сутність та роль «акцій», «облігацій» та інших різновидів цінних паперів в умовах

ринку. Що таке «концентрація» та «централізація» капіталу. Яку роль вони відіграють для розвитку виробництва та появи монополій?

25. Визначте сутність та роль конкуренції і монополії у розвитку ринкової економіки. Поясніть сутність, розкрийте особливості прояву цінової та нецінової конкуренції. Поясніть сутність внутрішньогалузевої, міжгалузевої та міжнародної конкуренції – якими засобами вона реалізується?

26. Визначте сутність та роль конкуренції та монополії у розвитку ринкової економіки. Як проявляється конкуренція на рівні фірм та які стандартні стратегії застосовують фірми у конкурентній боротьбі (у т.ч. – «експлеренти», «патієнти», «віоленти», «комутанти»)? Поясніть сутність (та засоби реалізації) «чесної» та «нечесної» конкуренції між фірмами.

27. Обґрунтуйте об'єктивні економічні передумови виникнення монополії. Назвіть переваги та недоліки діяльності монополії на ринку. Що таке «олігополія», «монополія», «природна монополія», в яких галузях (сферах господарства) вони найчастіше зустрічаються – наведіть приклади. Поясніть, яким чином в умовах ринку проявляється «монопольна влада» та монопольна «цінова дискримінація» щодо споживачів.

28. Визначте зміст попиту та сутність «закону попиту». Представте графічну інтерпретацію двох різновидів зміни попиту, що відбуваються під впливом цінових та нецінових чинників.

29. Поясніть сутність «ринкової рівноваги». Графічно представте ситуацію «перевиробництво» товарів та послуг на ринку. Надайте її економічну інтерпретацію.

30. Визначте зміст пропозиції та сутність «закону пропозиції». Представте графічну інтерпретацію двох різновидів зміни пропозиції, що відбуваються під впливом цінових та нецінових чинників.

31. Поясніть сутність «ринкової рівноваги». Графічно представте ситуацію «дефіцит» товарів та послуг на ринку. Надайте її економічну інтерпретацію.

32. Обґрунтуйте сутність та зміст еластичності попиту та пропозиції. Наведіть приклади товарів еластичного та нееластичного попиту.

33. Охарактеризуйте сутність, мету та принципи підприємництва в умовах ринку. Визначте специфіку підприємницької діяльності у сфері авіації, на ринку авіаційних послуг.

34. Охарактеризуйте організаційно-правові форми існування підприємств в умовах ринку. Поясніть сутність авіаційних кластерів та визначте пріоритетні сфери їх бізнес-діяльності.

35. Охарактеризуйте роль монопольних об'єднань в умовах ринку та представте їх класифікацію. Поясніть сутність та цілі створення міжнародних авіаційних альянсів та авіаційних кластерів, визначте пріоритетні сфери їх бізнес-діяльності.

36. Представте класифікацію підприємств, великого, малого та середнього бізнесу за розміром активів. Охарактеризуйте сутність малого бізнесу та його роль в умовах ринку.

37. Охарактеризуйте нові різновиди інноваційного підприємництва / бізнесу в умовах ринку. Визначте сутність венчурного бізнесу. Визначте сутність лізингу. Поясніть роль лізингу для оновлення парку літальних апаратів та розвитку авіаційної галузі.

Викладач:
професор кафедри міжнародних економічних відносин і бізнесу
ФМВ НАУ,
проф., д.н.д.у. (к.е.н.),
заслужений економіст України

Біла С.О.